

การบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
The Administration of Community Relations Affairs of Ban Pangkhon School,
Huaichomphu Sub-district, Mueang District, Chiang Rai Province under
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1

นายธวัชชัย นัยดีบ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ อริยา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และ 3) เพื่อหาแนวการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ส่วนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposing Sampling) ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า 1) ด้านงานให้บริการแก่ชุมชน ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 2) ด้านงานรับบริการจากชุมชนในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 3) ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 4) ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา ในภาพรวม

มีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 5) ด้านงานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด 6) ด้านงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด

2. เหตุปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 2 ปัจจัย ได้แก่

2.1 ปัจจัยภายในด้านการบริหาร 4 M's คือ ปัจจัยด้านบุคลากร (Man) พบว่า มีปัญหาขาดแคลนบุคลากรครู ปัจจัยด้านการเงิน (Money) พบว่า มีปัญหาความคล่องตัวในการเบิกจ่าย ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) พบว่า มีปัญหา ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า มีปัญหาความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ ส่วนด้านปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ปัจจัยด้านนักเรียน เป็นนักเรียนชนเผ่าชาติพันธุ์ พบว่า มีปัญหาด้านการสื่อสารทักษะการคิดวิเคราะห์ ปัจจัยด้านผู้ปกครอง พบว่า บางส่วนมองข้ามความสำคัญของการศึกษา และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน พบว่า องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ยังเพิกเฉยและไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับการจัดการศึกษา และการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปาง ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม/ วัฒนธรรม เทคโนโลยี กฎระเบียบ สภาวะแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน ด้านการเมือง การเมืองภายในหมู่บ้านเป็นไปตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านมีข้อกำหนดที่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นเล็กน้อย เนื่องจากมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นมา ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของหมู่บ้านมาจากการทำการเกษตรอย่างเดียว คือ กาแฟ และผลไม้ฤดูหนาวบางชนิดเท่านั้น การจ้างงานมีเพียงบางช่วงเท่านั้น จึงเป็นอุปสรรคในการระดมทุน ด้านสังคม/วัฒนธรรม การมีความหลากหลายของชาติพันธุ์เป็นปัญหาอยู่บ้างในการสื่อสาร ทำให้ต้องมีการใช้ล่ามในการสื่อสาร อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีมีความแตกต่าง ต้องมีการอาศัยการพูดคุยกันบ่อยครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยี การมีเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ทำให้มีการติดต่อกันง่ายขึ้น สะดวกขึ้น มีการติดต่อสื่อสารกันรวดเร็วขึ้น เป็นผลดีต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ด้านกฎระเบียบ กฎระเบียบของชุมชนไม่มีความกระทบต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เนื่องจากมีกฎหมายรองรับ ด้านสภาวะแวดล้อม สภาพแวดล้อมของชุมชนเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

3. แนวทางการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตารางแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยยึดกระบวนการ POLC ได้แก่

3.1 ด้านการวางแผน (Planning) โรงเรียนควรมีการวางแผน และวิเคราะห์แผนประจำปี รวมทั้ง ประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบรวมทั้งให้ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนประจำปีเพื่อให้เกิดการมีโครงสร้างที่สมบูรณ์

3.2 ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) ควรมีการชี้แจงในการประชุมผู้ปกครองในเรื่องการรับผิดชอบของครูแต่ละท่าน รวมทั้งควรมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน เพื่องานต่อการเข้ามาติดต่อ

3.3 ด้านการนำ (Leading) ให้ผู้บริหารมีความชัดเจนในการจัดทำแผนงาน เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

3.4 ด้านการควบคุม (Controlling) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร หรือเปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the circumstance of community relations affairs of Ban Pangkhon School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1; 2) to investigate factors affecting the community relations affairs of Ban Pangkhon School; 3) to develop the guidelines developing the community relations affairs of Ban Pangkhon School. The research design employed mixed-method covering quantitative and qualitative approach. The research instruments were questionnaire and focus-group discussion. The population was 33 participants recruited by purposive sampling that included school principal, teachers, parents representatives, and basic education board of committee. The findings showed that:

1. The circumstance of community relations affairs of Ban Pangkhon School revealed that: 1) Community service, in overall, was found operated at the highest level. 2) Service reception from community, in overall, was found operated at the highest level. 3) Community's relationship with other agencies, in overall, was found operated at the highest level. 4) Setting-up groups, clubs, association, funds, foundation in school, in overall, was found at the highest level. 5) Basic education board of committee, in overall, was found operated at the highest level. 6) School public relations affairs, in overall, was found operated at the highest level.

2. The factors affecting the administration of community public relations of Ban Pangkhon School involved 12 factors.

The 4 M's factors were reported. Man: Shortage of teachers. Money: Difficulties in payment system. Material: Constraints in communication technology. Management: Discontinuous management. The external factors were problems in the relationship and participation between school and community. The student factors were that majority of students were ethnic people and having problems with communication and critical thinking abilities. The parents factors were that parents ignored importance of education. Socio-economic factors were that agencies involved with education did not pay attention to participate in education administration and coordination with school and community.

The external factors affecting community relations affairs of Ban Pangkhon School were noted. Politics/Economic/Social/Culture/Technology/Legal/Ecology, in overall, showed differences in all aspects. Politics within the village is based on village regulations. Each village has slightly different requirements from one another due to ethnic diversity. Economic of the village is based on agriculture only coffee and some winter fruits production. Jobs employment are only occasionally that causes barrier to fundraising. Social & Culture is diverse which causes problems in communication that requires interpreter. Traditions are also different that needs talking for better understanding of each other. Technology allows convenient and fast communication which positively favors the administration of community relations affairs. Regulations show no impact on community relations affairs due to endorsement of the law. Environment in the community is favorable for learning.

3. The guidelines for the administration of community relations affairs of Ban Pangkhon School based on POLC were proposed.

3.1 Planning: The school should setup planning and analyzing annual plan, call on the meeting with stakeholders, and share responsibility by appointing committee in developing complete annual action plan.

3.2 Organizing: The school should communicate with parents about job responsibility of each teacher and should setup precise duties for clear contact person.

3.3 Leading: The school administrator should have clarity in setting up planning for efficient of implementation.

3.4 Controlling: The school should draw on community participation by inviting to be the trainer or joining in school activities in various occasions.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทยให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 4) ได้ระบุตามมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึด 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 8) มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 10) มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 14) และมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาดังนี้ 1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด 2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 20)

จากมาตราต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับสังคมมากขึ้น นักเรียนจะต้องพร้อมที่จะไปอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขปรับตัวได้ดี โดยต้องจัดการศึกษาให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญาควบคู่กันไป ความสนใจ ความถนัด และลักษณะพิเศษของนักเรียนควรได้รับตามความสนใจและได้รับการส่งเสริมให้มากที่สุด สิ่งที่ยั่งยืนที่สอนควรจะเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของนักเรียนให้มากที่สุดส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง และสังคม เพื่อให้นักเรียนจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุขไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม นักเรียนจะต้องรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตระหนักในบทบาท หน้าที่ และความสำคัญของสถานศึกษาในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของบริบททางสังคม ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก และศิลปะการทำงานของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องเร่งพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่บุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นฐานรองรับการทำงานที่เป็นองค์กรร่วมในชุมชนนี้ต่อไปในอนาคต (อมรรวิชัย นาครทรรพ, 2541 :108)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เล็กสุดของระบบการศึกษาและสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง ส่วนหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือและส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้ดีที่สุดเท่านั้น (ฟารีดา สารี, 2552 :1) การบริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นหลักในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามนโยบายของภาครัฐ และมีภารกิจหลักในการบริหารงานที่ครอบคลุมทั้ง 4 งาน คือ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารวิชาการ งานบริหาร

บุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำพาสถานศึกษาให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ในส่วนงานบริหารทั่วไป งานสัมพันธ์ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาและเป็นรูปแบบหนึ่งที่กำหนดความสัมพันธ์ชุมชนไว้ 6 ด้าน ดังนี้ งานให้บริการแก่ชุมชน งานรับบริการจากชุมชน งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา งานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 21 - 23)

โรงเรียนบ้านปางขอนเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงในตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่บนความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทั้งชาติพันธุ์อาข่า(อีกอ) ชาติพันธุ์ล้าหู่ (มุเซอ) ชาติพันธุ์เมี่ยน(เย้า) ทั้งหมดนี้ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านภาษา จึงทำให้ยากต่อการพัฒนาและการขับเคลื่อนของสถานศึกษา ซึ่งที่ผ่านมาชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาเองยังมีส่วนร่วมในการเข้ามาพัฒนาสถานศึกษาได้ไม่มากนัก สถานศึกษาขาดแนวความคิดที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกับชุมชน และหวังเพียงที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากรเพียงฝ่ายเดียว โดยสถานศึกษาไม่คิดที่จะทำในสิ่งที่จะเป็นการช่วยพัฒนาชุมชนด้านอื่นที่นอกเหนือไปจากการให้การศึกษากับบุตรหลานของประชาชน ในชุมชนและผู้บริหารสถานศึกษาทำงานโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก ชุมชนจึงไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพ ชุมชนจึงมีความรู้สึกว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาฝ่ายเดียว การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา จึงเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเท่านั้น การจัดการศึกษาในชุมชนจึงไม่สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะให้โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษา จึงต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน การพัฒนา รวมทั้งกระบวนการในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อจะได้ควบคุมในทุกๆ ด้านต่อไปในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่างานด้านสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอนยังมีข้อบกพร่องในการร่วมมือ จากการประสานงานหรือกระบวนการต่างๆอยู่ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษางานสัมพันธ์ชุมชน โดยการศึกษา สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน และแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และการพัฒนาในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยและแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน เป็นข้อมูลและแนวทางในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอนของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม
4. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอนนี้ไปปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษาของตนเอง เพื่อให้การบริหารการบริการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางขอน จำนวน 1 คน ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 11 คน รวม 33 คน
2. ขอบเขตเนื้อหา
2.1 การบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชน มี 6 งาน ตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 21 - 23) ประกอบด้วย งานให้บริการแก่ชุมชน งานรับบริการจากชุมชน งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา งานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2.2 ปัจจัยภายในที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชน ตามหลักกระบวนการบริหาร 4M's ของ ถนัด เดชทรัพย์ (2550 : 21) ประกอบด้วย Man (ทรัพยากรบุคคล) Money (งบประมาณหรือทุน) Material (เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ และทรัพยากรอื่นๆนอกเหนือจากข้อหนึ่งและสอง) และ Management (การจัดการ)

2.3 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชน ตามแนวคิดการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ภายนอก ของ Francis J. Aguilar)Bright hup PM project management, 2011: ไม่ปรากฏเลขหน้า; อ้างอิงจาก Francis J .Aguilar, 1967 : : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ประกอบด้วย Politic (การเมือง) Economic (เศรษฐกิจ) Social/ Culture (สังคม/ วัฒนธรรม) Technological (เทคโนโลยี) Legal (กฎระเบียบ) Ecological (สภาวะแวดล้อม)

2.4 แนวทางการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ประกอบด้วย P : Planning (กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และ ตัดสินใจหาวิธีการที่ดีที่สุดที่ทำให้เป้าหมายนั้นบรรลุผลสำเร็จ) O : Organizing (กระบวนการในการจัดตั้งและจัดวางทรัพยากร บุคคล และ ทรัพยากรที่ไม่ใช่บุคคล) L : Leading (กระบวนการของการมีอิทธิพล เหนือบุคคลอื่นในการที่จะให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมในการทำงานที่ต้องการ และทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร) และ C : Controlling (กระบวนการในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของ องค์กรให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเป้าหมายที่องค์กรคาดหวัง)

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน และผู้ปกครอง จำนวน 11 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ส่วนผู้ปกครองได้มาจากการเลือกตัวแทนของแต่ละห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 6 ด้าน คือ ด้านงานให้บริการแก่ชุมชน ด้านงานรับบริการจากชุมชน ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา ด้านงานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ปัจจัยของงานสัมพันธ์ชุมชนตามกรอบ (PESTEL) และกระบวนการบริหาร 4M's โดยใช้เกณฑ์การประเมิน เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เมื่อดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 นำมาวิเคราะห์ โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การแปลผลข้อมูล โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 121) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน และผู้ปกครอง จำนวน 11 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ส่วนผู้ปกครองได้มาจากการเลือกตัวแทนของแต่ละห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัจจัยการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 6 ด้าน คือ ด้านงานให้บริการแก่ชุมชน ด้านงานรับบริการจากชุมชน ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา ด้านงานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ปัจจัยของงานสัมพันธ์ชุมชนตามกรอบ (PESTEL) และกระบวนการบริหาร 4M's โดยใช้เกณฑ์การประเมิน เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เมื่อดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 นำมาวิเคราะห์ โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การแปลผลข้อมูล โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 121) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด
-------------	---------	---

3.51 - 4.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.5	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน และผู้ปกครอง จำนวน 11 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาขอหนังสือเชิญจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้น ดำเนินการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามกำหนดการที่วางไว้ โดยมีประเด็นการสนทนา คือ แนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามประเด็นคำถามที่กำหนด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 แล้วนำมาเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประเด็นสำคัญที่นำมาสรุปผลได้ดังนี้

1.1 งานให้บริการแก่ชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดแผนงานเกี่ยวกับสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีกับชุมชน

1.2 งานรับบริการจากชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการขอความร่วมมือด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน

1.3 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนโดยมีชุมชนมีส่วนร่วม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการประสานงานกับกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

1.4 งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน และมูลนิธิในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการจัดให้มีงานชุมนุมศิษย์เก่า ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน

1.5 งานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเต็ม 5 ยกเว้น มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.6 งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการประชุมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาเพื่อรายงานผลการปฏิบัติการของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารในชุมชนที่ถูกต้อง

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชน ตามหลักกระบวนการบริหาร 4M's โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน การโยกย้ายบุคลากรส่งผลต่อการปฏิบัติงานการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน และโรงเรียนมีแผนงบประมาณเพื่อรองรับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน และโรงเรียนมีระเบียบ แนวการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ และผู้บริหารมีวิธีการบริหารจัดการที่ดีส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน

2.2 ด้านปัจจัยภายนอกที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 1) ด้านการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายต่างๆ ของภาครัฐส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระบบปกครองของชุมชนมีผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน 2) ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายได้ของประชาชนในชุมชนส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเติบโตของเศรษฐกิจภายในชุมชน ส่งผลต่อการกระจายรายได้ และมีการส่งผลการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน 3) ด้านสังคม/ วัฒนธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่านิยม ทศนคติ ธรรมเนียม ประเพณีที่มีความหลากหลายส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความหลากหลาย ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิถีชีวิตของคนในชุมชนก่อให้เกิดผลการบริหารงาน

สัมพันธชุมชน 4) ด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตของชุมชนมีผลต่อการบริหารงานสัมพันธชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทคโนโลยีสมัยใหม่ก่อให้เกิดผลของการบริหารงานสัมพันธชุมชนและบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีมีจำนวน มากน้อยแค่ไหนที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานสัมพันธชุมชน 5) ด้านกฎระเบียบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีหน่วยงานของรัฐอยู่ในพื้นที่ส่งผลต่อการบริหารงาน สัมพันธชุมชน และ 6) ด้านสภาวะแวดล้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเกิดภาวะน้ำน้อยหรือขาดแคลนน้ำ ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การอุปโภค บริโภค ภายในชุมชน และสถานศึกษาและมลพิษทางอากาศในช่วงฤดูแล้ง (หมอกควัน) ส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานสัมพันธชุมชน

3. แนวทางการบริหารงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านกระบวนการการบริหารงานสัมพันธชุมชน (POLC) พบว่า 1) การวางแผน โดยแนวทาง ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยมากที่สุด คือ อยากรให้โรงเรียนศึกษาและวิเคราะห์แผนปฏิบัติการประจำปี และควร แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียนและระดับชั้น 2) ด้านการจัดการโครงสร้าง โดยแนวทางที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยมากที่สุด คือ มีการชี้แจงในการประชุมผู้ปกครองในเรื่องการรับผิดชอบของ คณะครูแต่ละคน เพื่อให้่ายต่อการติดต่อ 3) ด้านการนำ โดยแนวทางที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดประชุมชี้แจงแผนงานและกิจกรรมก่อนจัดทำโครงการ มีการกำหนดระเบียบวาระการทำงานให้ สอดคล้องกับชุมชนและผู้บริหารมีการชี้แจงในการประชุมผู้ปกครองในเรื่องการรับผิดชอบของคณะครูแต่ละคน เพื่อให้่ายต่อการติดต่อ และ 4) ด้านการควบคุม โดยแนวทางที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยมากที่สุด คือ ให้โอกาส ชาวบ้านได้เข้ามาเป็นวิทยากรในโรงเรียน

3.2 ปัจจัยภายในด้านการบริหาร (4M's) พบว่า 1) ด้านบุคลากร ครูยังขาดประสบการณ์ในด้าน งานสัมพันธชุมชนอยู่บาง เนื่องจากเป็นครูบรรจุใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ ต้องมีการเพิ่มเติมการเข้ากับชุมชน 2) ด้านงบประมาณ งบประมาณสนับสนุนการงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียนไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสิ่ง สนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลและการรายงานผลการงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียน 3) ด้านวิธีการบริหารจัดการ ยังขาดการทำความเข้าใจในการจัดทำแผนการ โครงการ ไม่ได้รับความสำคัญจากคณะทำงาน

3.3 ปัจจัยภายนอกด้านการบริหาร (PESTEL) พบว่า ด้านการเมือง การเมืองภายในหมู่บ้านเป็นไปตาม ข้อกำหนดของหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านมีข้อกำหนดที่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นเล็กน้อย เนื่องจากมีความหลากหลายทาง ชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นมา ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของหมู่บ้านมาจากการทำการเกษตร อย่างเดียว คือ กาแฟ และผลไม้ฤดูหนาวบางชนิดเท่านั้น การจ้างงานมีเพียงบางช่วงเท่านั้น จึงเป็นอุปสรรคในการ ระดมทุนในการช่วยด้านการศึกษาอย่างมาก ถึงแม้ว่ามีการเข้ามาสนับสนุนของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่เข้ามาบริจาคสิ่งของ อยู่บ้างแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ด้านสังคม/วัฒนธรรม การมีความหลากหลายของชาติพันธุ์เป็นปัญหาอยู่บางในการ สื่อสาร ทำให้ต้องมีการใช้ล่ามในการสื่อสาร อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีมีความแตกต่าง ต้องมีการอาศัยการ พุดคุยกันบ่อยครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยี การมีเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ทำให้มีการติดต่อกันง่ายขึ้น สะดวก

ขึ้น มีการติดต่อสื่อสารกันรวดเร็วขึ้น เป็นผลดีต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ด้านกฎระเบียบ กฎระเบียบของชุมชนไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เนื่องจากมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว ด้านสภาวะแวดล้อม สภาพแวดล้อมของชุมชนเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ใน 6 ด้าน พบว่า สภาพโดยทั่วไปของงานทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการที่ความสัมพันธ์ของชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน มีความสัมพันธ์กันที่ดี หรือเกิดจากการทำงานร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนที่มีมาอย่างยาวนาน รวมทั้งการเข้ามาทำงานของผู้บริหารที่อยู่ร่วมกับชุมชนบ้านปางขอนเป็นเวลายาวนาน แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่ต้องการมา
2. ปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในโรงเรียนที่ทางชุมชนเองยังต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับบุตรหลานในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะเฉพาะที่ทางโรงเรียนยังให้ความสนใจไม่มากพอ โดยโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาให้เหมาะสมสอดคล้องตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรินทร์ จูแวน (2548 : 44 - 45) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ว่าการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือผู้ปกครอง องค์กรภายนอก หรือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนซึ่งก็มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตามหลักกระบวนการบริหาร 4M's โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน อาจจะเป็นเพราะกระบวนการการบริหารภายในโรงเรียนในแต่ละด้าน เช่น ด้านบุคคลในปัจจุบันโรงเรียนบ้านปางขอนมีครูที่บรรจุและรับย้ายมาใหม่จำนวนมากอีกทั้งยังมีครูที่รับราชการอยู่ที่โรงเรียนเป็นเวลามากกว่า 5 ปีขึ้นมีจำนวนพอสมควร ทำให้การสร้าง ความเข้าใจในการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดี การเข้าถึงในแต่ละกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้น ส่วนด้านปัจจัยภายนอกที่ส่งผลการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตามแนวคิด ของ Francis J. Aguilar โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการเมืองภายในหมู่บ้านเป็นไปตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านมีข้อกำหนดที่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นเล็กน้อย เนื่องจากมี

ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นมา ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของหมู่บ้านมาจากการทำการเกษตรอย่างเดียว คือ กาแฟ และผลไม้ฤดูหนาวบางชนิดเท่านั้น การจ้างงานมีเพียงบางช่วงเท่านั้น จึงเป็นอุปสรรคในการระดมทุนในการช่วยด้านการศึกษามาก แต่ทางโรงเรียนได้มีการเข้ามาสนับสนุนของกลุ่มคนต่างๆที่เข้ามาบริจาคสิ่งของอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ด้านสังคม/วัฒนธรรม การมีความหลากหลายของชาติพันธุ์เป็นปัญหาอยู่บางในการสื่อสาร ทำให้ต้องมีการใช้ล่ามในการสื่อสาร อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีมีความแตกต่าง ต้องมีการอาศัยการพูดคุยกันบ่อยครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยี การมีเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ทำให้มีการติดต่อกันง่ายขึ้น สะดวกขึ้น มีการติดสื่อสารกันรวดเร็วขึ้น เป็นผลดีต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ด้านกฎระเบียบ กฎระเบียบของชุมชนไม่มีความกระทบต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เนื่องจากมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว ด้านสภาวะแวดล้อม สภาพแวดล้อมของชุมชนเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

3. แนวทางการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ดังนี้

3.1 ด้านกระบวนการการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ในด้านการวางแผน พบว่า โรงเรียนควรมีการวางแผน และวิเคราะห์แผนประจำปี รวมทั้งประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการจัดการโครงสร้าง พบว่า ควรมีการชี้แจงในการประชุมผู้ปกครองในเรื่องการรับผิดชอบของครูแต่ละท่าน ด้านการนำ พบว่า อยากให้ผู้บริหารมีความชัดเจนในการจัดทำแผนงาน ด้านการควบคุม พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรหรือเปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ทั้งนี้มีปัจจัยที่ส่งผลอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน พบว่า ด้านบุคลากร ครูยังขาดประสบการณ์ในด้านการงานสัมพันธ์ชุมชนอยู่บ้าง เนื่องจากเป็นครูบรรจุใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ ต้องมีการเพิ่มเติมการเข้ากับชุมชน ด้านงบประมาณ งบประมาณสนับสนุนการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสิ่งสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลและการรายงานผลการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน ด้านวิธีการบริหารจัดการ ยังขาดการทำความเข้าใจในการจัดทำแผนการโครงการ ไม่ได้ได้รับความสำคัญจากคณะทำงาน สอดคล้องกับ พิชรินทร์ จูแวน (2548 : 44 - 45) พบว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือผู้ปกครององค์กรภายนอก หรือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนซึ่งก็มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผลสัมฤทธิ์ขึ้นอยู่กับสภาพของชุมชน บางแห่งชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจในการจัดการศึกษาต้องอาศัยโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเองเพื่อไปสู่ความต้องการของชุมชนโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาโรงเรียนและสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมต่างๆของโรงเรียนที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งร่างกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา สภาพการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน โดยภาพรวมแล้ว มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีข้อเพิ่มเติม คือ วิธีการที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล ควรมีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเท็จจริงมากที่สุด

2. จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่แล้วเกิดจากวิธีการบริหารของผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทุกภาคส่วน ดังนั้น ผู้บริหารทางการศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน ควรหาวิธีการที่สามารถบริหารจัดการกระบวนการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของชุมชน

3. จากผลการศึกษา พบว่า แนวการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน เป็นสิ่งที่จะต้องสร้างความเข้าใจอันดีต่อการเข้าถึงของงานสัมพันธ์ชุมชน ทั้งนี้ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ควรเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการช่วยกันสร้างความสัมพันธ์ที่มีให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนในรูปแบบอื่นที่มีผลต่อการพัฒนา

2. ควรศึกษาความแตกต่างของสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนพื้นที่สูงในกลุ่มตำบลห้วยชมภู หรือโรงเรียนขยายโอกาสด้วยกัน

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพื้นที่สูงในกลุ่มตำบลห้วยชมภู หรือโรงเรียนขยายโอกาสด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรินทร์ จุแวน. (2548). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- พาริดา สารี. (2552). การศึกษาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตยรยา. (การศึกษานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). ชุดฝึกอบรมตนเองการนิเทศภายในโรงเรียน
- ประถมศึกษาอย่างเป็ระบบ. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- อมรวิทย์ นาคทรพ. (2541). กระบวนการเรียนรู้เพื่อเด็กฯ และชุมชนของเรา. กรุงเทพมหานคร: เจ.พี.เอ็ม. โปรเซส.
- Bright hup PM. (2011). PESTLE Analysis history and application. Retrieved from

<http://www.brighthubpm.com/project-planning/100279-pestle-analysis-history-and-application/>.